

דִּילִיָּה בָּהּ, אַפִּיק נַפְשׁ. וְכָלִיל תִּיאוּבָתָא (נ"א תיאובתיה)  
 דְּנוּקְבָא וְנָטִיל לָהּ. וְאַתְכְּלִיל תִּיאוּבָתָא תַתָּא  
 בְּתִיאוּבָתָא דְלַעֲלָא וְאַתְעֲבִידוּ רְעוּתָא חָדָא בְלָא  
 פִּירוּדָא.

וּבְדִין (נְטִיל) כָּלִיל כְּלָא נּוּקְבָא וְאַתְעֲבִירַת מִן דְּכוּרָא  
 וְתִיאוּבָתִין דְּתַרוּוּיָהּוּ מְתַדְבְּקִין בְּחָדָא, וְעַל דָּא כְּלָא  
 כָּלִיל דָּא בְדָא. וְכַד נִשְׁמַתִּין נְפִקִין דְּכַר וְנוּקְבָא בְּחָדָא  
 נְפִקִין. לְבַתָּר פִּינִין דְּנַחְתִּי מְתַפְרָשִׁין דָּא לְסַטְרָא דָּא וְדָא  
 לְסַטְרָא דָּא, וְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְזוּנִין לִזְנוּן לְבַתָּר. וְלָא  
 אַתְיָהִיב זְוּנָא לְאַחְרָא אֶלָּא לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא  
 בְּלַחְזוּדִין, דְּאִיהוּ יַדַּע זְוּנָא דְלַהוֹן לְחַפְרָא לִזְנוּן כְּדָקָא  
 יָאוּת.

זְבֻאָה הוּא בַר נֶשׁ דְּזָכִי בְּעוּבְדוּי וְאַזִּיל בְּאוּרַח קְשׁוּט  
 בְּגִין דְּאַתְחַבֵּר נַפְשׁ בְּנַפְשׁ כְּמָה דְחָוָה  
 מַעֲיָקְרָא, דְּהָא אִי זָכִי בְּעוּבְדוּי דָּא הוּא בַר נֶשׁ שְׁלִים

### לשון הקודש

זָכַר וְנִקְבָּה. אַחַר כֵּן, פִּינִין שְׂיִוְרָדוּת,  
 נְפִרְדוּת זֵו לְצַד זֵה וְזֵו לְצַד זֵה, וְהַקְדוּשׁ  
 בְּרוּךְ הוּא מְזוּנִין אוּתָן אַחַר כֵּן. וְהַזְוּנִין לֹא  
 נִתֵּן לְאַחַר, אֶלָּא לְקֹדֶשׁ—בְּרוּךְ—הוּא  
 לְבָדוּ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת זְוּנָם לְחַבֵּר אוֹתָם  
 כְּרָאוּי.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שְׂזוּכָה בְּמַעֲשָׂיו וְהוֹלֵךְ  
 בְּדַרְךְ הָאֲמֵת כְּדִי שֶׁתַּחֲבֵר נַפְשׁ בְּנַפְשׁ

וְהַתְּדַבְּקוּתוֹ בָּהּ מוֹצִיָּאָה נַפְשׁ, וְכוּלָּל  
 תְּשׁוּבָת וְתְשׁוּבָתוֹ הַנְּקֵבָה וְנָטִיל אוֹתָהּ.  
 וְנִכְלָלַת הַתְּשׁוּבָה הַתַּחֲתוֹנָה בְּתְשׁוּבָה  
 שְׁלֵמָעֵלָה, וְנַעֲשִׂית רְצוֹן אַחַד בְּלִי פְרוּד.  
 וְאִזּוּ (נָטִיל) כּוֹלָל הַכֹּל נִקְבָּה, וּמְתַעֲבֵרַת  
 מִן הַזָּכַר, וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁל שְׂגִיחָם נִדְבָקוֹת  
 יַחַד, וְעַל כֵּן הַכֹּל כָּלוּל זֵה עִם זֵה.  
 וּכְשֶׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת, הֵן יוֹצְאוֹת יַחַד

בְּדָקָא יֵאוּת. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב וּפְרִיז מְתוּק לְחֶבִי. דִּהוּא  
 בְּתַקוּנָא מְבָרַךְ לְאַתְבָּרְכָא מִיָּה עֲלֵמָא, בְּגִין דְּכֻלָּא  
 בְּעוֹבְדֵין דְּבַר נָשׁ תִּלְיָא אִי זְכִי אִי לָא זְכִי.

**אָמַר** רַבִּי חֲזַקְיָה הָכִי שְׁמַעְנָא דְכְתִיב, (הושע יד) מִמְּנֵי  
 פְּרִיךְ נִמְצָא. קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִיה  
 לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל מִמְּנֵי וּדְאִי פְּרִיךְ נִמְצָא. פְּרִי נִמְצָא  
 לָא כְתִיב אֱלָא פְּרִיךְ. הֵהוּא תִיאַוּבְתָּא דְנוֹקְבָא דְעֵבִיד  
 נֶפֶשׁ וְאַתְפְּלִיל בְּתוֹקְפָא דְדְכוּרָא וְאַתְפְּלִיל נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ  
 וְאַתְעֵבִידוּ חַד פְּלִיל דָּא בְּדָא כְּדָאמְרֵן. לְבַתָּר אֲשַׁתְּפַחוּ  
 תְּרוּוּיָהוּ בְּעֲלֵמָא, וְדָא בְּחִילָא דְדְכוּרָא אֲשַׁתְּכַח אִינָא  
 דְנוֹקְבָא.

**דְּבַר** אַחַר בְּתִיאַוּבְתָּא דְנוֹקְבָא אֲשַׁתְּכַח אִינָא  
 דְדְכוּרָא. דְּאִי לָאו תִיאַוּבְתָּא דְנוֹקְבָא לְגַפִּי

לשון הקודש

פְּרִיךְ נִמְצָא. לָא כְתוּב פְּרִי נִמְצָא, אֱלָא  
 פְּרִיךְ. אוּתָהּ תִשׁוּקַת הַנְּקֵבָה שְׁעוּשָׁה  
 נֶפֶשׁ וְנִבְלָלַת בְּכַח הַזְכָּר, וְנִבְלָלַת נֶפֶשׁ  
 בְּנֶפֶשׁ, וְנַעֲשׂוֹת אַחַת כּוֹלְלַת זוּ בְּזוּ, כְּפִי  
 שְׁאֲמַרְנּוּ. לְאַחַר מִכֵּן נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם  
 בְּעוֹלָם, וּדְאִי בְּכַח הַזְכָּר נִמְצָא פְּרִי  
 הַנְּקֵבָה.

**דְּבַר** אַחַר, בְּתִשׁוּקַת הַנְּקֵבָה נִמְצָא פְּרִי  
 הַזְכָּר, שְׁאֵם לָא תִשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לְזָכָר,

כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּתַחֲלָה. שְׁהָרִי אִם הוּא זוֹכֵה  
 בְּמַעֲשָׂיו, וְהוּ אָדָם שְׁלָם פְּרָאוּי. וּמִשׁוּם  
 כֶּךָ כְּתוּב וּפְרִיז מְתוּק לְחֶבִי, שֶׁהוּא  
 בְּתַקוּן מְבָרַךְ שְׁוִיתְבָּרַךְ מִמְּנֵי הָעוֹלָם,  
 מִשׁוּם שֶׁהִבֵּל תִּלְוִי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם אִם  
 זוֹכֵה וְאִם לָא זוֹכֵה.

**אָמַר** רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּךָ שְׁמַעְתִּי, שְׁכַתוּב  
 (הושע יד) מִמְּנֵי פְּרִיךְ נִמְצָא. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ  
 הוּא אָמַר לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּדְאִי מִמְּנֵי

דְּכוּרָא לָא אֲתַעְבִּידוּ פִּירִין לְעֵלְמִין הָדָא הוּא דְכְתִיב  
מִמְנֵי פְרִיךָ נִמְצָא:

וַיְהִי בְיָמֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח  
(ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֹרַח צֶדֶק יִקְרָאֶהוּ לְרַגְלוֹ  
וְגו'. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ תְּבַרִיָּא. אֲבָל הָאִי קָרָא בְרִזָּא  
דְּחֻבְמַתָּא אִיהוּ. דְּהָא תְּנִינָן שְׁבַעָה רְקִיעִין עֲבַד קְדָשָׁא  
בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וְכֻלְהוּ לְאַשְׁתְּמוּדַע יִקְרָא דְקְדָשָׁא  
בְּרִיךְ הוּא, וְכֻלְהוּ קְיִימוּן לְאוֹדְעָא רִזָּא דְמַהִימְנוּתָא  
עֲלָאָה.

תָּא חֲזִי, אִית רְקִיעָא עֲלָאָה סְתִים לְעֵילָא מְנִיִּיהוּ דְאַנּוּן  
שְׁבַעָה, וְדָא הוּא רְקִיעָא דְדַבְרָ לֹון וְנָהִיר לֹון  
לְכַלְהוּ, וְדָא לָא אֲתִיִּדַע, וְקִימָא בְּשַׁאֲלַתָּא דְלָא יְדִיעָא,  
בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִים וְעַמִּיק, וְכֻלָּא תְּוֹהִין עֲלִיהָ, וּבְגִין כְּדָ  
אַקְרִי מ"י, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ דְכְתִיב, (איוב לח) מִבְּטָן מִי יֵצֵא

### לשון הקודש

וְכֻלָּם עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ אֶת סוּד הָאֲמוּנָה  
הָעֲלִיוֹנָה.

בַּא רְאָה, יֵשׁ רְקִיעַ עֲלִיוֹן נִסְתָּר לְמַעְלָה  
מֵאוֹתָם הַשְּׁבַעָה, וְזֶה הוּא הָרְקִיעַ  
שְׁמֵנְהִינָם וּמֵאִיר לְכֻלָּם, וְזֶה אֵינּוּ גוֹדַע,  
וְעוֹמֵד בְּשַׁאֲלָה שְׁלֵא יְדוּעָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא  
נִסְתָּר וְעַמִּיק, וְכֻלָּם תְּמַהִים עֲלָיו. וּמִשּׁוּם  
כְּדָ נִקְרָא מ"י, כְּמוֹ שֶׁפְּרָשׁוּהָ שְׁכָתוּב (איוב  
לח) מִבְּטָן מִי יֵצֵא הַקֶּרֶת, וְנֶאֱמַר. וְזֶה הוּא

לָא נַעֲשׂוּ פְרוֹת לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב  
מִמְנֵי פְרִיךָ נִמְצָא.

וַיְהִי בְיָמֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְגו'. רַבִּי  
יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֹרַח צֶדֶק  
יִקְרָאֶהוּ לְרַגְלוֹ וְגו'. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ  
הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא בְּסוּד  
שֶׁל הַחֲכָמָה, שֶׁהִרִי שְׁנִינּוּ, שְׁבַעָה רְקִיעִים  
עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, וְכֻלָּם  
לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

הַקָּרָה וְאֶתְמָר, וְהֵאֵי הוּא רְקִיעָא עֲלָאָה (דף 19 ע"א) דְּקַיִמָּא  
עַל כָּל אַנּוּן שְׂבַעָה.

וְאֵית לְתַתָּא רְקִיעָא דְּאִיהוּ תַתָּאָה מִכְּלָהוּ וְלֹא נָהִיר,  
וּבְגִין דְּאִיהוּ תַתָּאָה דְּלֹא נָהִיר, הֵהוּא רְקִיעָא  
דְּעֲלִיָּיהוּ אֶתְחַבֵּר בֵּיהּ, וְאֵלִין תִּרִין אֶתְוֹן כְּלִיל לֹון בְּגִיָּיה  
וְאֶקְרִי יָם, דְּהֵהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה דְּאֶקְרִי מַיִ.

בְּגִין דְּכָל אַנּוּן רְקִיעִין אַחֲרֵינִין אֶתְעֵבִידוּ נַחְלִין וְעֲאֵלִין  
לְגַבִּיָּיה, וּכְדִין אִיהוּ יָם עֲלָאָה וְעַבֵּד אִיבִין וְנוּנִין  
לְזַנְיָיהוּ, וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וּרְחֵב  
יָדַיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֻרָה צֶדֶק יִקְרָאָהוּ  
לְרַגְלוֹ. מִי הָעִיר מִמְּזֻרָה. דָּא אַבְרָהָם. צֶדֶק  
יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. (נ"א דָּא שָׂרָה, ד"א צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ וְגו') דָּא הוּא

לשון הקודש

נַעֲשִׂים נַחְלִים וְנִכְנָסִים אֵלָיו, וְאִזּוּ הוּא  
הַיָּם הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹשֶׂה פְרוֹת וְדַגִּים  
לְמִינֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד (תהלים קד) זֶה  
הַיָּם גְּדוֹל וּרְחֵב יָדַיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין  
מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֻרָה  
צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. מִי הָעִיר מִמְּזֻרָה -  
זֶה אַבְרָהָם. צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ - וְנ"א ז'  
שָׂרָה. ד"א צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ וְגו' זֶה הוּא

הַרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן שְׂעוּמַד עַל כָּל אוֹתָם  
הַשְּׂבַעָה.

וַיֵּשׁ לְמִטָּה רְקִיעַ שְׁהוּא תַתְּחוּן מִכְּלָם  
וְלֹא מֵאִיר. וּמִשׁוּם שְׁהוּא תַתְּחוּן שְׁלֹא  
מֵאִיר, אוֹתוֹ הַרְקִיעַ שְׁעֲלִיָּהֶם מִתְּחַבֵּר  
עִמוֹ, וְשִׁתֵּי הָאוֹתִיוֹת הִלְלוּ הוּא כּוֹלָלָם  
בְּתוֹכוֹ, וְנִקְרָא יָם, שְׁאוֹתוֹ הַרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן  
שְׁנִקְרָא מַיִ.

מִשׁוּם שְׁכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים הָאֲחֵרִים

רְקִיעָא תַתָּאָה דְבִלְהוּ רְקִיעִין דְאִתְעֵבִיד יָם.

יִתְּן לְפָנָיו גּוֹיִם. מָאן הָאֵי, הוּא רְקִיעָא תַתָּאָה דְאִמְרֵן  
 דְעֵבִיד נּוֹקְמִין וְאַפִּיל שְׁנָאִין. וּבְהָאֵי אֲשֶׁתַּבַּח דְּוֹד  
 וְאָמַר (תהלים יח) וְאִיבֵי נְתַתָּה לִי עֶרְפָּה וּמִשְׁנָאֵי אֲצִמִיתֵם.  
 (ישעיה מא) יִתְּן לְפָנָיו גּוֹיִם. אֵלִין אַנּוּן עֲמִין דְהָוָה רְדִיף  
 עֲלֵיהוֹן אֲבָרְהָם וְקֹדֶשָׁא בְרִידָה הוּא הָוָה קְטִיל לֹוֹן. (ומלכים  
 ירד. (מאי ירד אלא) אֵלִין מְלָכִים דְמִמֶּנּוּן לְעֵילָא עֲלֵיהוֹן. יִתְּן לְפָנָיו גּוֹיִם, אֵלִין עֲמִין דְלַתַתָּא)  
 וּמְלָכִים יִרְדָּה אֵלִין מִמֶּנּוּן רַבְרָבֵן דְלְעֵילָא. דְכִד עֵבִיד  
 קֹדֶשָׁא בְרִידָה הוּא דִינָא בְעֵלְמָא (ד"א בְעֵמָא) בְּכֹלָא עֵבִיד  
 דִינָא בְעֵילָא וְתַתָּא.

יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם אֶרֶץ בְּרַגְלֵיו לֹא יָבֹוא (ישעיה מא ג).  
 יִרְדְּפֵם דָּא אֲבָרְהָם. דְאֲבָרְהָם הוּא רְדִיף לֹוֹן,  
 וְקֹדֶשָׁא בְרִידָה הוּא הָוָה עֵבִר קַמִּיהָ וְקְטִיל לֹוֹן. דְכִתִּיב

### לשון הקודש

אוֹתָם. וּמְלָכִים יִרְדָּה, (מה זה ירד? אלא) אֵלִין מְלָכִים  
 שְׁמִמִּינִים לְמַעְלָה עֲלֵיהֶם. יִתְּן לְפָנָיו גּוֹיִם - אֵלִין  
 הַעֲמִים שְׁלַמְטָה וּמְלָכִים יִרְדָּה - אֵלִין הַמְּמִינִים  
 הַגְּדוֹלִים שְׁלַמְטָה. שְׁכַאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ  
 בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם וּד"א בְּעָם,  
 הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּכָל, בְּמַעְלָה וּבְמַטָּה.

(ישעיה מא ג) יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם אֶרֶץ  
 בְּרַגְלֵיו לֹא יָבֹוא, (ישעיה מא ג). יִרְדְּפֵם - זֶה  
 אֲבָרְהָם, שְׁאֲבָרְהָם הָיָה רוֹדֵף אוֹתָם,

הַרְקִיעַ הַתַּתְּחוֹן שֶׁל כָּל הַרְקִיעִים שְׁנַעֲשֶׂה  
 יָם.

יִתְּן לְפָנָיו גּוֹיִם, מִי זֶה? הוּא הַרְקִיעַ  
 הַתַּתְּחוֹן שְׁאִמְרֵנוּ, שְׁעוֹשֶׂה נְקֻמַּת וּמְפִיל  
 שׁוֹנְאִים. וּבְזֶה הַשְּׁתַבַּח דְּוֹד וְאָמַר (תהלים  
 ח) וְאִיבֵי נְתַתָּה לִי עֶרְפָּה וּמִשְׁנָאֵי  
 אֲצִמִיתֵם. (ישעיה מא) יִתְּן לְפָנָיו גּוֹיִם - אֵלִין  
 הֵם הַעֲמִים שְׁהָיָה אֲבָרְהָם רוֹדֵף  
 אַתְרֵיהֶם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג

יַעֲבוֹר שָׁלוֹם דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאַקְרִי שָׁלוֹם.

אַרְח בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא. וְכִי סִלְקָא דַּעְתָּךְ דִּהְוָה אַבְרָהָם  
אָזִיל בְּגוּ עֲנֵנִי אִז בְּגוּ סוּסוֹנוֹן וּרְתִיכִין. אֶלֶּא אַרְח  
בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא, דְּלֹא הוּוּה אָזִיל קַמִּיה דְאַבְרָהָם לֹא  
מְלֶאכְכָּא וְלֹא שְׁלִיחָא אֶלֶּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲזוּדֵי  
דְכַתִּיב אַרְח בְּרַגְלֵיו. מָאן רַגְלֵיו אֵלִין מְלֶאכְכִין דְאַנּוּן  
תַּחֲתוּי דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (זכריה יד)  
וְעַמְדוּ רַגְלֵיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגו'.

דְּבָר אַחַר מִי הָעִיר מְמוֹרָח. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא  
בְּרִיךְ הוּא אֲתַעֵר עֲלֵמָא לְאַיִתָּא לְאַבְרָהָם  
וְלִקְרָבָא לִיה לְגַבִּיה, הָאִי אֲתַעֲרוּתָא בְּגִין דְזַמִּין יַעֲקֹב  
לְמִיפְק מִיְה וְלִקְוִימָא תְרִיסַר שְׁבַטִין כְּלָהוּ זַכָּאִין קַמִּיה  
דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. צַדִּיק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ

### לשון הקודש

שפתחתיו של הקדוש ברוך הוא, כמו  
שנאמר (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא  
וגו'.

דְּבָר אַחַר מִי הָעִיר מְמוֹרָח – בֵּא רְאֵה,  
בְּשַׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר אֶת  
הָעוֹלָם לְהַבִּיא אֶת אַבְרָהָם וְלִקְרַב אוֹתוֹ  
אֵלָיו, הַהֲתַעֲרוּרוֹת הַזֶּה מִשׁוֹם שַׁעְתִּיד  
הָיָה לְצֵאת מִסְּנוּ יַעֲקֹב וְלְהַעֲמִיד שְׁנַיִם  
עֶשְׂרֵי שְׁבַטִים כָּלֶם צַדִּיקִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ  
בְּרוּךְ הוּא. צַדִּיק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה עוֹבֵר לְפָנָיו  
וְהוֹרֵג אוֹתָם, שֶׁכַּתוּב יַעֲבוֹר שָׁלוֹם. זֶה  
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם.

אַרְח בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא, וְכִי עוֹלָה עַל  
דַּעְתָּךְ שֶׁאַבְרָהָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים  
אוּ בְּתוֹךְ סוּסִים וּמֶרְכָבוֹת? אֶלֶּא אַרְח  
בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא, שֶׁלֹּא הָיָה הוֹלֵךְ לְפָנֵי  
אַבְרָהָם לֹא מְלֶאכֶד וְלֹא שְׁלִיחַ, אֶלֶּא  
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁכַּתוּב אַרְח  
בְּרַגְלֵיו. מִי זֶה רַגְלָיו? אֵלֵינוּ הַמְּלֶאכִים

הוא הוה קרי ליה תדיר מן יומא דאתברי עלמא במה  
 דאת אמר, (ישעיה מא) קורא הדורות מראש, ובגין כך צדק  
 יקראהו ודאי. לרגלו, לאתחברא ביה בפולחניה ולקרנא  
 ליה לגביה. במה דאת אמר, (שמות יא) העם אשר ברגליך.

דבר אחר מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא דנהורא  
 לאנהרא. בגין דדרום ההוא תקפא דנהורא  
 דיליה מגו מזרח איהו. ועל דא מי העיר ההוא נהורא  
 דדרום. ממזרח, בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא,  
 ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה למיהב ליה למזרח.

צדק יקראהו לרגלו. דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר  
 ולא שכיך במה דאת אמר (תהלים פג) אלהים אל  
 דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דמערב אתער  
 תדיר לגביה. יתן לפניו גוים ומלכים ירד. דהא מגייה

### לשון הקודש

המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור  
 של הדרום. ממזרח - משום שהוא נוסע  
 ונזון בראשונה, ותשוקתו של אותו  
 הרקיע העליון לתת למזרח.

צדק יקראהו לרגלו - זה המערב, שהוא  
 תמיד קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר  
 (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש  
 ואל תשקט אל, משום שהמערב תמיד  
 מתעורר אליו. יתן לפניו גוים ומלכים

ברוך הוא הנה תמיד קורא לו מיום  
 שנברא העולם, כמו שנאמר (ישעיה מא)  
 קרא הדורות מראש. ומשום כך, צדק  
 יקראהו ודאי לרגלו - להתחבר בו  
 בעבודתו ולקרוב אותו אליו, כמו שנאמר  
 (שמות יא) העם אשר ברגליך.

דבר אחר מי העיר ממזרח - שמשם  
 ראשית האור להאיר. משום שהדרום,  
 אותו החוק של האור שלו הוא מן